

המדינה קמה, גלבע מת

הבטה רוביק רוזנטל על אמיר גלבע

פרש עיף. עיף לאחר כמעט 30 שנה של עבוד ממושכת בתפקידים, וביניהם כמפקד בסיס חיסון ימיים בשיגור אוטובוסים לעבודה ובשיגור אוטובוסים מן העבודה המוציאה את כל המיץ. האפור בא מכל עבר.

היה הבנו, שמקורו בבנו הטבעי של גלבע לסמכויות. אירא צורת מספרת בספר "חיים", הוא האצילות" אך התמקד מבצע השלושה. הוא עבר כפרס עם פועל ערבי ושכנע אותו לשבות יחד נגד האיכר המעביד. אלא שהוא עשה זאת כלי לקבל את אישור איסוף הקיבוצים. בני מרשק, הפוליטוק, רדש לקיים איסוף בריוור, וגלבע עזר מיד, לפני כינוס האסיפה. הוא לא נקלט מעולם ב"קליקה" ספרותית, ובצר אחרת והעריצה רבה אבל הרבה מרוצים "אני כל הזמן לא שיד, לא/ לאלה לא לאלה. בכל וראיתי בעיניו/ גם לעצמי אני שיד". בכל פעם שצצה המדינה בשיריו הוא מעוררת תי/ עוב. "ובכן ואפרת, לא אפרת, ובח מדינה/ למדינה. מי יושב על מדינה. מי יציג/ מדינה".

היוו החרדות והולכות ומת/ עצמונית. היישוב שלפני קום המדינה נסך בגלבע ביטחון של בני קום. המדינה עוררה בו מאגר תר/ דות שכמעט הבריע אותו. מלחמת ששת הימים השלים את "די/ ציחי" לכתוב שפתי ישיבים". מייח שירי שם התרוממות רות, מעיין שירי האושר הלאומי כנסת. אין שם ת/ קוה מהסוג המוויף שהביך את ה/ מדינה לאחר המלחמה. יש שם ח/ רדה עמוקה על הבית והולך ומו/ תמוטט. שירים עם הרבה אפור ר/ שחור. "הרחוב שוטף ואוכל גרות עפרו מחפץ עימו האבנים והמריר/ כות/ והולך ומתרחב היישר אלי/ לחתור מתחת לקירות הבית במי/ ועור מעט/ ויימוט התתו".

מלחמת יום הכיפורים, כי/ אשר השורות נתן על אחי/ השותק, שנכתבו סמוך ל/ מלחמת יום העצמאות. הגיעו אלי, גלבע היה במקום אחד. הוא המר שתיקה של כמה שנים ופר/ סם שלושה שירים ב"מאוננים". שירי חורבן, שירי חרדה שותמ/ משה, עם אוכר של מגילת הור/ רבן איכה.

אי אפשר לומר שהמדינה "א/ כוכה" את גלבע. אפשר לומר ש/ הוא קלט בדרך פריטית מאוד את האכזבה הגלומה בעצם היותה. "העם" העניק לגלבע ביטחון קו/ סמי אושר. "המדינה" לא העני/ קה לו רב, אבל יצרה מצב חוש/ של חרדה ושימומו. האם הבין שהמדינה, למרות ההבטחה ה/ גלומה בה, אינה מעניקה ביטחון כל עוד היא ממשיכה לדרוש עוד ועוד רשם.

בשירים האחרונים, שהופיעו אחרי מותו, במחזור "הכל הולך", ניחר אוהז פיוס. גלבע מנסה לח/ זור. אולי הריק לכת באכזבה. אולי תבע מצב/ מו יותר מדי. באותה פגישה עם חיים גורי ב" חותם" הוא אומר: "בעשות סגנה הביטחית/ כפני עצמי לשבת ולעסוק באהבה עצמי. ובן/ הנתיח, לעתים יבצע רב, לשנים רבות/דברת/ לחלוף לאהפס".

"זהה אם ישאלני/ אתה היכן היית/ אתה היכן היית/ באותם הימים/ ד/ בכון, אולי באת לא/ הייתי באותם הימים/ היו בי אותם הימים/ חו כי כל האישים/ נבלעו בי שלמים/ עד מתקן מפוררים/ תתי/ כולה/ לאכב".

שלו בין שני מושגים. "העם", שהוא מקור של אושר ושל תקווה, ו"המדינה", שהיא מקור לבונו, או לחרדה, או לשימומו.

ראשית, השימומו. "אני רוצה לראות שחור, אבל/ אפור בא מכל עבר". שורות מתוך "רצי" ח' לכתוב שפתי ישיבים", שנכתב סמוך למלחמת ששת הימים. גלבע גילה את האפור, באבק בו ואולי גם התמכר לו, כנגד מניפת הצבעים שפרס ב"כחולים ואורמים", שם "לב העם מצ/ פו/ לנפנוף מאה כובעים". מאה צבעים ובני צ/ בע". הוא נפרד מ"עם" של צבעים וקובל "מריר/ נו" של אפור, ובו בונון - חיים המאפירים/ הולכים.

בשריו של המשורר אמיר גלבע, המדינה העלחה את העם לעולה. גלבע כתב על השואה, על התקווה, על העם ועל המדינה. הוא בעצם המשורר הלאומי

אמיר גלבע, תקופת ישראל אמורה להביא לאושר גדול. אבל היא נולדה במסלול של דם ומוות. ועל כן האושר אינו אפשרי

1982 נודע על וכויותו של גלבע כפרס ישראל לשירה. חיים גורי, לפגישה עם גלבע. גורי נענה בהרפת קורש. גלבע התחבט והתלבט בעתה. זה היה אחר הראיונות המעטים שנתיב/ חיו. כבר עשר שנים לא פרסם ספר ונגם לא גילה שהוא מכין כתב דרש, "הכל הולך", שיצא אחרי מותו. ישבנו בביתו ברמת אביב פ/ עם אחת, ופעם נוספת לאחר זמן. הוא ריב על/ החרדות המשותקות, על הכתיבה הלאומית ור/ אישית, על השנים הארוכות של השתיקה, על/ הכיבוד. את שנות השתיקה הוא מצמצם: "אני

ופה אל תכתישו את אובדן האח כפי שהכ/ שחטם את אובדן האב ואת היתמות. היישוב ככה והתעצב על המתיים במלחמת השחרור, אבל רקם סביבם מערך של הבחשה, כאילו התקומה הלאומית מכסה על מות היחיד, או נר/ נתב לו סעם. "יחיד, אחי, אחי הגיבור/ ארמי/ גאווה לשמך/ ואחי שותק/ ואחי שותק/ ודעו מן הארמה זועק".

אמיר גלבע הלוח אל חיי כאשר הייתי נער, וגמא היה לחלץ ממני. משוררים רבים מביאים לי הנאה, ואפילו חרות גילוי. גלבע מביא אותי עד היום, בכל פעם שאני פוזז את ספריו, לירי כפי שבו לירי סף אושר.

כמה שורות של גלבע יושבות במקומות הכואבים ביותר שלי: היתמות והשכול. אני הולך איתו תמיד על הגשר הצר שהקים בין הצ/ חוק והצדקה. נשמתי בו, פעם אחת ויחידה, לקראת קבלת פרס ישראל, באחד הראיונות הרי/ חידים שנתי לעיתונות. אדם מייסר, אותו תתי/ שת המצב, הר עז עם שתיקה שירית ארוכה.

יש הרבה דרכים לקרוא את גלבע. אחת מהן היא לקרוא אותו כביוגרפיה אישית מאוד של ישראל החדשה. לפני קום המדינה, כשנות השי/ לושים החלוציות, גלבע הוא יחפן, מלא באושר/ בריאה, מגלה את הארץ הפתוחה. תקופת מל/

חמת העולם הוא נוגע בכאב התמונה של המשפחה שנשארו מאחור וטבעו ברם. מיר לאחר קום המדינה הוא מבין תחושת שום האשר והתחושות, בצד הכאב על המחיר הכבד של העצמאות. אחר כך הוא נכנס לשתיקה ארוך/ כה, ובשירים אחרים השתיקה הוא מבטא מערך חרש של תתי/ שות: המצב, אכזבה, אפירות, וחרדה משתיקת לגבי "כילתה של המדינה להמשיך ולשרוד".

כשאני מנסה לראות מבוע ל/ שירת גלבע את חלום הגאולה של היום, אני מגלה שיתיה קשה. המדינה נה שקפה היתה בשבילי קורת ציון של אושר גדול. גלבע ירע/ למצוא אושר. הוא מצא אושר בד/ חוב, ומצא אושר אצל אשה, ומצא אושר כשרה פתוח, והוא מצא או/ שר במעשה הבריאה החילוני של ישראל החדשה. "שיר בבוקר כביר/ ק", הגפת כשרה הידועה, "פת"

אחי נפל במלחמת יום הכיפורים, ומאו, מאותו רגע, נכנסו שלוש שורות של גלבע לכבוד הכאב חסר ההתחיות שנמנעו אצלי. "ואחי שותק/ ואחי שותק/ ודמו מן הארמה זועק"

אום עם ארם בבוקר ומרגיש כי הוא עם ומתחיל ללכת", שיכול היה להמשיך וליהנות כשיר פ/ שיסטי, הוא שיר אושר פרטי, בא/ חת ממרגלות האושר היליונות. המיירה הקשה באה מאותו מ/ קום: כפי שאי אפשר להכחיש את האושר, אי אפשר להכחיש את המוות, ויתו יותר עוסק גלבע כמה שהוא מגלה סיכנו: הכחשת הרם. הוא כתב על הרגיו שהוא רב בימי המלחמה, כששירת בצבא הבריטי. הוא סרוב להיחשב את תימותו. הוא יתום, וחבריו יתומים, כולו ירדתי יתומים. כולם השאירו משפחות באירופה ואיב/ דו את דתם, והיכלם האשירי. גלבע ירע כנודאת בכך ב 1941 משפחתו אברה לו, ולא נלכר בהכחשת הליונות. והוא אתו החיזים שלא יכלו להאמין שהמדינה שתי/ קום תבטח על עם הנרצחים. הוא כתב כנגד השיר/ לומים לאחר שקמה המדינה, כתב על הצורך להשפיד לשווא, על הרם המופיע לעיניו בכל